

גיליון שבועי
וישלה

גיליון: 217 שנה ד'
התשע"ז

שבת שלום
ומבורך!

אשכול יוסף

חידושים נפלאים בפרשת השבוע ומועדי ישראל

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מחה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליוני דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ז

בברכת מרנן ורבנן מעתיקי השמועה ארזי הלבנון הגאונים הגדולים רבותינו ראשי הישיבות
ראש ישיבת "פורת יוסף" מוהר"ר **משה צדקה** שליט"א ראש ישיבת "חברון" מוהר"ר **דוד כהן** שליט"א חבר מועצת גדוה"ת

"ויאמר לו אלוקים אני אל שדי פרה ורבה גוי וקהל גויים יהיה ממך ומלכים מחלצוך יצאו" (ל"ה י"א)

**"אמר רב יוסף האיש חייב במצות פריה ורביה
והאשה פטורה, שנאמר "ויאמר לו אלוהים פרה ורבה"
ולא אמר הקב"ה ליעקב "פרו ורבו", [יבמות סה:].**

איזה מצוה יש לאשה לקבל קידושיה בעצמה, והלא בפרשתינו מבואר שאשה פטורה ממצות פריה ורביה, ואין לה חיוב מהתורה להינשא לאיש?

הנה גמרא קידושין דף מ"א מבואר שיש מצוה לאשה שלכתחילה תקבל קידושיה בעצמה ולא על ידי שליח, וצריך עיון שהרי אשה פטורה ממצות פריה ורביה, ואין לה חיוב מהתורה להינשא לאיש?

יישוב א' - מצוה בעצם הקידושין שלא תהיה קדשה

מדברי הרמב"ם (פ"א מהלכות אישות ה"ב) מבואר שגם האשה מקיימת מצוה בעצם מעשה הקידושין, שכתב: "וליקוחין אלו מצות עשה של תורה הם", משמע שיש מצוה בעצם קידושי האשה, ובספר המצוות (מ"ע רי"ג) מונה את מצות קידושין שנא' "כי יקח" אחרי שמנה (במצוה רי"ב) את מצות פריה ורביה.

ואם נבוא לחלק שמצות כי יקח מוטלת על האיש דווקא, ואין לאשה מצות כי יקח, מכל מקום כתב המקנה שלדעת הרמב"ם יש מצוה בעיקר הקידושין משום שלדעתו לאו דלא תהא קדשה מבנות ישראל הוי דין על בנות ישראל שלא יהיו מופקרות אלא מיוחדות על ידי חופה וקידושין, וממילא לדעתו יש מצוה לאיש ולאשה כשמתקדשים כדת וכדין.

יישוב ב' - מסייעת לבעל לקיים מצותו בפריה ורביה

הר"ן (טז ע"ב בדפי הרי"ף) כתב שאף על פי שאשה אינה מצווה בפריה ורביה (כרבנן במסכת יבמות סה:): מכל מקום יש לה מצוה מפני שהיא מסייעת לבעל לקיים מצותו, [וכן כתב המאירי דמ"מ המצוה נעשית על ידה, ומשמע כאמור].

אך הקשה בחידושי אנשי שם, ד"ת לא אשכחן עיקר לסיוע זה בשום מקום?

ברם מצינו בגמרא (גיטין נ. ב"ב קעד:): שהחותם ערבות על שטר כתובה אף על פי שיש לו ממה לפרוע לא משתעבד משום ד"מצוה הוא דעבד". וכתב רשב"ם, "מצוה הוא דעבד, המשדך בזיווגן שאין דעתו לפרוע הערבות אבל מתכוין לזיווגן שעל ידי ערבות זו מתרצין". ומבואר שיש מצוה לשדכן במה שהוא מסייע לבעל

ולאשה שיתקדשו זה לזה, וכן כתב הרמב"ם (פרק י"ז מהל' אישות ה"ט) הערב לאשה בכתובתה אע"פ שקנו מידו אינו חייב לשלם שמצוה עשה. וכל שכן שיש לאשה מצוה שמסייעת לבעל לקיים מצותו, ובלעדיה לא יכול לקיים מצותו. ועוד הלא איתא במכות (ה:): אם כן ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה על אחת כמה וכמה ישלם שכר לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ומבואר כאמור שגם המסייע לדבר מצוה חשיב שעושה מצוה ומשום כך יש לו שכר, ולכן עדיף שיעשה מצותו בעצמו ולא על ידי שליח, (וע"ע מה שהארכתי בזה, בספר כרם יוסף קידושין ח"א).

וכן מצאתי הלום בספר תורת אמת (עה"ת, ח"א בסופו) להגאון רבי ליבלה איגר מלובלין זצ"ל שתירץ דודאי לא גרע סיוע האשה לבעל לקיים מצותו ממה שמצינו (ע"ז ו:): גבי מושיט כוס יין לנזיר, דהיכן שעומד בצד אחד של הנהר והנזיר בצד האחר, דעובר בלאו דלפני עיור, הרי היכן דמסייע לעובר עבירה במקום דאין יכול לעשות בעצמו, עובר עבירה ממש, ק"ו היכן שמסייע לעשות מצוה במקום דאין יכול לעשותו בעצמו, דהרי הוא עושה מצוה ממש.

יישוב ג' - מצות לא תוהו בראה לשבת יצרה

הקרנן נתנאל (אות א') והמקנה מתרצים על פי שיטת התוספות בכמה מקומות (ב"ב יג. גיטין מא:): שאשה מצווה על מצות שבת, לא תוהו בראה לשבת יצרה, שהיו מצוה מדברי קבלה גם על האשה ליישב העולם בבנים ובנות.

ברם מדברי הרמב"ם (פרק ט"ז מהל' איסורי ביאה הלכה י"ב) והשו"ע (אבה"ע הלכות פרי"ו סימן ה' סעיף י"ב) שפסקו שהאשה מותרת לשתות כוס של עיקרין כדי לסרסה עד שלא תלד, מוכח שסוברים שאינה מחוייבת במצות שבת. וכן הוכיח מרן החיד"א בברכי יוסף (אבה"ע סימן א סקט"ז) שאין האשה מצווה על לשבת יצרה מהתוספתא (פ"ח דיבמות), דאיתא התם שהאיש אינו רשאי לישב בלא אשה, והאשה רשאית לישב בלא איש. האיש אינו רשאי לשתות כוס של עיקרין, כדי שלא יוליד, והאשה רשאית לשתות כוס עיקרין שלא תלד, האיש אינו רשאי לישא עקרה וזקנה והאשה רשאית להנשא אפילו לסרים.

ובעל משכיל לאיתן בספרו נחל איתן (פט"ו מהל' אישות הט"ז דף ס רע"ב, הובא בשו"ת יביע אומר ח"ח יור"ד סימן כ"ב, עש"ב) כתב שכן דעת הרשב"א והר"ן בתשובה שהובאו בבית יוסף (יור"ד סי' רכ"ח), וביאר שבזה נחא מה שכתב הר"ן בסוגיין שהמצוה של האשה שהיא מסייעת לבעל לקיים מצותו, והקשה הקרבן נתנאל דתיפוק ליה דאשה מצווה משום לשבת יצרה כמ"ש התוספות. אך לאור האמור לק"מ דהר"ן לשיטתו בתשובה שאשה פטורה גם ממצות שבת, וכדברי הרמב"ם.

והנצי"ב מוולאז'ין זצ"ל בהעמק שאלה (וזאת הברכה שאילתא קס"ה אות ב') הוכיח מדברי השאילתות שמצות שבת תלויה במצות פריה ורביה, וכיון שנשים פטורות ממצות פריה ורביה, הרי הם פטורות גם ממצות שבת, ושכן מוכח ביבמות (סה:): במעשה אשתו של רבי חייא ששתתה כוס של עיקרין מחמת שפטורה מפריה ורביה.

והפני יהושע (גיטין מא:): הביאו בשו"ת יבי"א שם). כתב שאף לדברי התוספות שיש מצות שבת באשה, כוונתם שעל ידה נגמרת מצות שבת, אבל חיוב שבת ממש אין באשה אלא רק באיש.

ברכת מזל טוב ושפע ברכות
למעלת ידידנו החשוב הרה"ג
רבי יוסף חוגי שליט"א
לרגל היכנס בנו **מרדכי** הי"ו
בעול התורה והמצוות
וברכת מזל טוב לאחיו
הבה"ח המפואר **יהונתן** הי"ו
מתלמידי ישיבת המתמידים
יה"ר שיזכו לגדלו לתורה
לחופה ולמעשים טובים,
יחד עם כל שאר יוצ"ח
מותן בריאות איתנה ונהורא
מעליא ושובע שמחות וכל טוב

אמונה TONI דפוס ופרינטרי

יום ראשון ד' כו

לכבוד
הרב יוסף ח' סימן טוב הי"ו
באמצעות: 054-60007-84

הדיון: **הצעת מחיר**

- אשכול יוסף ע"ה
- 992 עמודים (הכ"א אסמ כ"ד)
- נייר ג.ב. לבן 70 גרם
- פורזן קדמי ואחורי מודפס צבע אחד
- מרחב קטע 16.5*24.5 ס"מ
- ספר א' דף + 3 העמודים
- סימניה
- 2500 עותקים, ארוז בשתיים

המחיר: **68,000 ₪**

המחיר כולל מע"מ
המחיר אינו כולל הכנת גלויות ודפוסיות

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת: בידך ליטול

חלק ולהיות שותף בהוצאת הספר "אשכול יוסף" על התורה, שיהיה מוכני צאן ברזל של הספרות התורנית לכל הדורות כולו!!

הספר יכלול את כל המאמרים עה"ת שפורסמו בעלוני אשכול יוסף מיום היווסדה, בתוספת נופך מרובה, בכל פרשה 5 מערכות של קושיא ועשרות תירוצים. הספר מכיל 10000 עמודים, בעריכה נאה ומשובחת.

איי"ה בשלב אי יודפסו כ 2500 עותקים. הדפסת הספר מתעכבת בשל קשיים בהשגת המימון הנדרש להגשתו לדפוס (רק ההדפסה 68.000 ₪, ללא כל ההוצאות הנלוות). אשרי הזוכה ליטול חלק ולהיות שותף בהפצתו לזיכוי הרבים לבתי המדרשות והישיבות ברחבי הארץ.

ניתן להקדיש ולהנציח (לברכה והצלחה, לע"נ, זש"ק, וכו') רבע עמוד הקדשה: 500 ₪, חצי עמוד 1000 ₪, עמוד שלם 2000 ₪.

התקשר עוד היום: 054-60007-84 keremyosef@okmail.co.il

יישוב ד' - חייבת מדרבנן בפריה ורביה

השיטה לא נודע למי מחדש כאן שאף על פי שאשה אינה מצווה בפריה ורביה מן התורה, מכל מקום מדרבנן יש לה חיוב. ולפי דברי קודשו יוצא חידוש עצום להלכה שיש איסור מדרבנן לאשה לשתות כוס של עקרין, שעל ידו יותר אינה יכולה לילד, שהרי לדעתו מדרבנן אשה מחוייבת בפריה ורביה.

וקשה שהרי במסכת יבמות (סה:) במעשה אשתו של רבי חייא משמע שמותר לאשה לשתות כוס של עקרין, לפי שהיה לה צער לידת תאומים, והחליפה בגדיה ובאה לפני רבי חייא ושאלה אותו אם אשה מחוייבת בפריה ורביה, והשיב לה שלא, ומפני כך שתתה כוס של עקרין, ויותר לא ילדה. וכן מבואר במסכת שבת (קיא.) שמותר לאשה לשתות כוס של עקרין. וכן איתא בתוספתא (פ"ח דיבמות): האיש אינו רשאי לישב בלא אשה, והאשה רשאית לישב בלא איש, האיש אינו רשאי לשתות כוס של עקרין שלא יוליד, והאשה רשאית לשתות כוס של עקרין שלא תלד, האיש אינו רשאי לישא עקרה וזקנה והאשה רשאית להנשא אפילו לסריס. וכן פסקו הרמב"ם (פרק ט"ז מהל' איסורי ביאה הלכה י"ב) והשו"ע (אבה"ע הלכות פרי"ו סימן ה' סעיף י"ב) שאשה מותרת לשתות כוס של עקרין כדי לסרסה עד שלא תלד.

והנה המפרשים הקשו שהרמב"ם סותר דבריו בזה למה שכתב שם בהלכה קודמת שהמסרס זכר לוקה והמסרס את הנקבה בין באדם בין בשאר מינים פטור. ומבואר שגם באשה לכתחילה יש לה איסור לשתות כוס של עקרין?

יש שכתבו לחלק בין סירוס מחמת צער וכדומה שאז מותר, כמעשה יהודית אשתו של רבי חייא שהיה לה צער לידה. ולפי זה יהיה מיושב גם דברי השיטה לא נודע למי שייסבור שלכתחילה אסור לשתות כוס של עקרין ורק מחמת חולי או צער התיירו.

ברם לענ"ד נראה דלק"מ דאכן סובר הרמב"ם שמותר לאשה לכתחילה לשתות כוס של עקרין, ומכל מקום יש חילוק עצום בין אם האשה שותה בעצמה שאז מותר, אבל לאחרים אסור להשקותה. וכן מצאתי שתירץ האדמו"ר מאונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל בשו"ת משנה הלכות, (ח"י סימן ר"י ד"ה ואשר).

ובבית שמואל (שם אבה"ע סי' ה' ס"ק י"ד) דקדק כאמור שמדברי הרמב"ם משמע שאפילו בלא צער כלל מותר לאשה לשתות כוס של עקרין, וכתב לתרץ דמה שכתב הרמב"ם בסעיף הקודם שהמסרס את הנקבה פטור אבל אסור היינו סירוס במעשה, כי הרמב"ם והסמ"ג סוברים שאף בנקיבה שייך סירוס במעשה, ומה דאיתא בתורת כהנים אר"י אין הנקיבות בסירוס, היינו דאין לוקין על סירוס הנקיבות.

והחלקת מחוקק (שם) כתב לדקדק למה תהיה בהמה חמורה מאשה, שבהמה אסור לסרס, וכתב שדוחק לחלק שדווקא היא מותרת לשתות, אבל אין משקין על ידי אחרים, וגם דוחק לתרץ שמותר לאשה לשתות רק מפני צער לידה כמו שחילק בב"ח, שהרי בטור לא הזכיר צער לידה כלל. ועוד דבסמ"ג (ל"ת ק"ך) איתא דהמשקה כוס של עיקרים לאדם לסרסו בנקיבה מותר בזכר אסור והוא הדין לשאר מינים, וכתוב בביאורי מהר"ר אייזיק שטיין על הסמ"ג בזכר אסור והוא הדין לשאר מינים משום דגזרינן זכר בהמה אטו זכר דאדם, או שמא איסור דאורייתא הוא כמו באדם. נמצא דמה שאמרו שיש איסור לשאר בעלי חיים היינו דווקא בזכרים.

ובלבד (שם) כתב שמ"מ אסור לאשה לשתות כוס עקרין משום שיש לה חיוב של לא תוהו בראה לשבת יצרה.

ברם מדברי הרמב"ם והשו"ע נראה שאינה מחוייבת בזה, ולכן יכולה לשתות כוס של עקרין, וכן מצאתי לרבינו יוסף חיים זצ"ל בשו"ת תורה לשמה (סי' רסו) שדן גבי בת שציוה עליה אביה שלא תנשא, והיא רוצה להנשא וללדת בנים, כי לא תוהו בראה לשבת יצרה, האם היא מחוייבת לשמוע בקול אביה?

והשיב שכיון שאין האשה מצווה על פריה ורביה ואפילו מדרבנן, וכן מפורש בתוספתא, לכן רשאית לשבת בלא להנשא לאיש, ולשתות כוס עיקרין, וכמ"ש בשו"ע כנוצר לעיל, נמצא שאינה חייבת כלל במצוה זו, ורק אם קיימה מצוה זו יש לה שכר, כמי שאינו מצווה ועושה, לכך מחוייבת לקיים מצות אביה שלא תנשא, שמצות כיבוד אב חובה עליה מן התורה. ומיהו אם היא יראה ממכשול של זנות וכדומה אם תשאר פנויה, לא תשמע לאביה בזה. [ולעיקר דברי התורה לשמה שהאשה מחוייבת לאשה לשמוע בקול אביה שלא להנשא לבעל, ראה מה שנתבאר בזה בארוכה בפנים הספר שיעורי כרם יוסף קידושין, בהערה עמ' רמ"ח, ונשמט כאן מחוסר מקום].

יישוב ה' - מצוה מדין אינה מצווה ועושה

השיטה לא נודע למי מתרץ עוד שאף על פי שאין האשה מצווה בפריה ורביה, מכל מקום יש שכר כמי שאינה מצווה ועושה. כלומר דיש לה מצות פריה ורביה כאינה מצווה ועושה, [ועיין תוספות (לעיל לא).] שלכן נשים מברכות וציונו על מצות עשה שהזמן גרמא, וכן תירץ הים של שלמה.

יישוב ו' - משנתנו כמ"ד שאשה חייבת בפרי"

המהר"י בירב מתרץ שהמשנה שלנו כדעת רבי יוחנן בן ברוקה במסכת יבמות (סה:) שסובר שאשה חייבת מן התורה בפריה ורביה, [אך לכאן קצת יש להעיר דכיון דהלכה כדברי חכמים שאין האשה מצווה בפריה ורביה, לפי זה למה סתם רבי משנתנו כרבי יוחנן בן ברוקה].

יישוב ז' - מצוה על האשה להנשא לאיש מדרבנן

הפורת יוסף והמרומי שדה מתרצים שכיון שיש חיוב על האב להשיא בתו כדאיתא לעיל (ל:), קל וחומר שהאשה חייבת להשיא עצמה, שמכאן יודעים שיש לה מצוה. [ושמא רצונם לומר דיש מצוה מדרבנן לאשה להתקדש כמו שיש חיוב על אביה להשיאה מדרבנן, כמ"ש המהרש"א בכתובות (נב:), שחיוב זה מדרבנן].

ולכאן יש להעיר דמצינו חיוב על האב לחנך בנו קטן הגם שהבן עצמו אינו חייב, י"ל דשאני לעניין חיוב שעיקר חיוב האב מזה מה שהבן יהיה מחוייב לכשיגדל, ועל כן גם כאן אם אין שום חיוב על האשה להנשא, למה יהיה חיוב על האב להשיאה. אך מצאתי להגאון המופלא רבי מנשה קליין זצ"ל גאב"ד אונגוואר שכתב לחדש הטעם שחייב האב להשיא את בתו, משום דקי"ל שאין האב מקיים מצות פריה ורביה עד שיהא לו בן ובת, ואותו בן ובת יהיה להם בנים. ומעתה אם לא ישיאה לאיש וגם היא בעצמה לא תנשא כיון שאין עליה חיוב, נמצא שאינו מקיים מצוותו של פריה ורביה, ולכן מצוה עליו להשיאה לאיש בשביל מצות קיום פריה ורביה שלו, ודפח"ח. והנה לפי הטעם שחידש אי אפשר לדרוש בקל וחומר שיש גם על הבת מצוה להנשא, כי כל טעם המצוה והחיוב שיש על האב להשיא את בתו, הכל מכח החיוב שיש עליו במצות פריה ורביה.

יישוב ח' - משום שאמרו חכמים לא תעמוד אשה בלא איש משום חשדא

עלה בדעתי בס"ד ליישב עוד על פי מה שכתב הרמ"א בשו"ע (אבה"ע סימן א' סעיף י"ג) בשם הגהות אלפסי (פרק הבא על יבמות) בשם אור זרוע: "אשה אינה מצווה על פריה ורביה, ומכל מקום לא תעמוד בלא איש משום חשדא". ולפי זה מעתה יש לומר שיש לאשה מצוה זו בקידושין להסיר חשש חשדא, שלכן כתבו הפוסקים שלא תעמוד אשה בלא איש.

מכתבים והצטרפות לאלפי מנויי "אשכול יוסף": keremyosef@okmail.co.il מקס: 153-2-5373570

המאמר בגיליון זה לקוח מתוך הספר רב המכר "שיעורי כרם יוסף קידושין"

**הספר שנתקבל באהבה וחיבה בעולם התורה ולא מש משולחנם של ראשי
הישיבות מגידי השיעורים ומרביצי התורה: "אינו דומה כלל לימוד מסכת
קידושין בלי כרם יוסף, ללימוד המסכת עם כרם יוסף!"**

ייחודיו של הספר בהיותו מקיף את כל הנושאים המדוברים על סדר הדף, תוך
היקף אדיר של כל התשובות לכל השאלות!!! בייחוד על הדפים מ"א מ"ב מ"ג
אשר עליהם כתב וערך המחבר למעלה מ-200 עמודים.

הספר מעוטר בהסכמתו הנלהבת של רבינו ראש הישיבה

הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון" וחבר מועצת גדולי

**י-ם: הפצת ספרי קודש רח' דוד 1 ש. הבוכרים, יפה נוף צומת בר אילן, ספר הספרים שם, ספרי מאה שערים מא"ש 15,
אור החיים סנטר מאה שערים, ב"ב: משפ' שבתאי רח' ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146-03 (9 באינטרקום)
ביתר: משפחת סימון טוב, רחוב בן זכאי 7 - 02-5808831 קרית ספר: משפ' שחמורוב מסילת יוסף 4 ק"ג, 052-7606856
לבירורים והזמנות בכל רחבי הארץ: 054-84-60007/8 02-5373570**

ישיבת המתמידים בבהמ"ד "צופיוף"

מועדי התפילות:

מנחה עש"ק: 4:30 שחרית שב"ק: 8:05 קרבנות, 8:20 הודו

לאחר התפילה קידושא רבה

מועדי סדרי הלימוד:

בעש"ק "מקץ" נר שביעי דחנוכה מלגה מיוחדת!!!

עש"ק: (18) משמרה א': מהשעה 3:00 עד 3:30

ב': מהשעה 3:30 עד 4:00 משמרה ג': מהשעה 4:00 עד 4:30

שב"ק בבוקר: (15) מהשעה 7:35 עד 8:05 אח"כ שחרית

שב"ק בצהריים: (13) מהשעה 1:30 עד 3:15 אח"כ מנחה

מוצ"ש (למתפללים שחרית, מלגה מיוחדת): מהשעה 7:30 עד 9:30

"אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו!"

גיליון "אשכול יוסף" יו"ל לזיכוי אלפי ישראל
על ידי האחים הנעימים היקרים והחשובים
אוהבי התורה ולומדיה מיחידי סגולה ידידנו היקרים
כמר גדעון ניסים ומר אהרן ניסים הי"ו
לברכה והצלחה להם ולכל בני ביתם בכל מעשה ידיהם
בכלל הברכות יבורך ידידנו הנעלה שלומי ניסים הי"ו
מוקדש לע"נ הוריהם היקרים:
סאלם אליה בן מסעודה ז"ל, נוריה בת גורג'יה ע"ה,
ת. נ. צ. ב. ה.

✧ עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר ✧